

2019-05-13

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remiss@regeringskansliet.se

Fi2018/03212/K

Övertorneå kommuns yttrande över utredningen ”Lite mer lika – översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)”

Bakgrund

Finansdepartementet skickade den 8 februari ut Håkan Sörmans slutbetänkande om kostnadsutjämningsystemet ”Lite mer Lika” på remiss, där samtliga kommuner och regioner är remissinstanser. Remisstiden går ut den 17 maj. Övertorneå kommun och dess kommunstyrelse har behandlat ärendet den 8 april 2019.

Regeringens uppdrag har varit att utreda och uppdatera kostnadsutjämnningen – en del av den kommunalekonomiska utjämnningen. Kostnadsutjämnningen har som syfte att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av opåverkbara strukturella förhållanden. SKL har påtalat i ett tidigare remissyttrande, år 2015, att kostnadsutjämningsystemet behöver uppdateras och ses över.

I direktiven anges att översynen ska överväga om det nuvarande systemet i tillräcklig grad fångar upp större samhällsförändringar och med anledning av detta eventuellt föreslå förändringar i de delmodeller som finns, nya delmodeller eller om delmodeller ska utgå. I uppdraget ingår också att analysera möjligheterna att förenkla utjämnningen.

Kostnadsutjämnningen är solidariskt finansierad inom kommunsektorn, ”mellan-kommunal”, och denna del av den kommunalekonomiska utjämnningen finansieras inte av staten.

Övertorneå kommuns remissvar

Övertorneå kommun delar utredarens synpunkter och bifaller förslag till förändringar. Sammantaget har utredaren Håkan Sörman gjort en gedigen utredning och lämnat förslag på nödvändiga förändringar och uppdateringar av kostnadsutjämningsystemet för att utjämna efter kommunernas faktiska behov. ”Lite mer lika” är en välformulerad skrivning på den sammanlagda förändringen av kostnadsutjämnning.

Att en uppdaterad kostnadsutjämning är på sin plats speglar även sig i resultatutveckling för kommunsektorn, där ca 40 %, ca 5,9 miljarder kronor, av det samlade överskottet 2018 kommer från de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Samtidigt visar 72 av 290 kommuner underskott för 2018. Även skillnaderna i uttagen skattesats mellan ”stad” och ”landsbygd” börjar bli betydlig när vi tittar på aktuella skatteuttag. Det skiljer nästan 6 procentenheter mellan Dorotea (35,15%) och Solna (29,20%) vilket inte kan förklaras genom en högre ambitionsnivå eller lägre effektivitet. Det är således på sin plats att en översyn av kostnadsutjämning genomförs för att utjämna för de faktiska behoven och ge mindre kommuner likvärdiga förutsättningar.

Grunden för kostnadsutjämningen är att utjämning sker för de behov man förväntas ha givet befolkningens sammansättning, gleshet och produktionsförutsättningar. I utredarens förslag får 202 kommuner ett förbättrat utfall och 102 kommuner blir nettobetalare till systemet (tidigare 122). Utredaren har även valt att sätta fokus på gles bebyggelse och kompensation för befolkningsminskning, ”merkostnadsersättning”. Det går helt enkelt inte att driva en mindre kommun till vilken kostnad som helst utan stora konsekvenser för dess invånare.

Övertorneå kommun är även positiv till att utredaren föreslår en högre grad av indexering i syfte att bibehålla systemets aktualitet under en längre tid.

Det föreslagna systemet innebär mer konkret att kostnadsutjämningen omfördelar från kommuner med i genomsnitt stark socioekonomi, tät bebyggelse och stor befolkning till kommuner med svag socioekonomi, gles bebyggelse och liten befolkning i betydligt större utsträckning, vilket också är en nödvändighet för att klyftorna inte skall öka än mer. Därtill kan konstateras att de kommuner som tagit emot relativt sett flest flyktingar och nyanlända får ett högre utfall med utredningens förslag, vilket är positivt. Ett påpekande är dock att grundskolemodellen inte ger någon socioekonomisk kompensation på grund av skolkommissionens förväntade tillskott om 6 miljarder år 2020, vilket i sig är korrekt för att undvika dubbelkompensation. Dock borde dessa resurser sättas in i utjämningsmodellen med socioekonomisk kompensation och inte fördelas vid sidan av.

Sammantaget stödjer Övertorneå kommun därmed utredarens förslag.

Övertorneå den 13 maj 2019

Tomas Mörtberg (C)
Ordförande kommunstyrelsen

Roland Kemppainen (S)
Gruppledare kommunfullmäktige